

TA'LIMY TASHKILOTLARDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALARNI TA'LIM OLISHINI QO'LLAB-QUVVATLASH TEXNOLOGIYALARI

Qaxorova Farangiz

Shaxrisabz davlat pedagogika instituti

Filologiya fakulteti O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi 5.24- guruh talabasi.

O'qituvchi: Salimova Marjona

Annotatsiya; *Mazkur maqolada ta'limiy tashkilotlarda alohida yordamga muhtoj bolalarning ta'lim olish jarayonini qo'llab-quvvatlash texnologiyalari, ularning ta'lim tizimidagi o'rni hamda inklyuziv ta'limni tashkil etishning zamonaviy usullari yoritilgan. Shuningdek, alohida ehtiyojli bolalar bilan ishlashda pedagogik, psixologik va texnologik yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilingan.*

Tayanch so'zlar: *inklyuziv ta'lim, alohida ehtiyojli bolalar, pedagogik texnologiyalar, qo'llab-quvvatlash tizimi, maxsus ta'lim, individual ta'lim dasturi, ta'lim jarayoni.*

Аннотация; *В данной статье рассматриваются технологии поддержки обучения детей с особыми образовательными потребностями в образовательных учреждениях. Освещаются современные методы организации инклюзивного образования, а также значение педагогических, психологических и технологических подходов при работе с такими детьми.*

Annotation; *This article discusses technologies for supporting the education of children with special educational needs in educational institutions. The article highlights modern methods of organizing inclusive education and analyzes the importance of pedagogical, psychological and technological approaches in working with such children.*

Kirish

Bugungi kunda dunyo ta'lim tizimida alohida yordamga muhtoj bolalarni ta'lim jarayoniga jalb etish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Har bir bola sifatli ta'lim olish huquqiga ega bo'lib, bu huquq xalqaro hujjatlar hamda milliy qonunchilik bilan mustahkamlangan. Shu sababli ta'limiy tashkilotlarda alohida ehtiyojli bolalar uchun qulay pedagogik muhit yaratish, ularning rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi¹.

Inklyuziv ta'lim konsepsiyasi alohida ehtiyojli bolalarni umumiy ta'lim muassasalarida o'qitishni nazarda tutadi. Bu jarayonda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, individual yondashuv hamda psixologik qo'llab-quvvatlash muhim rol o'ynaydi.

Asosiy qism

Alohida yordamga muhtoj bolalar tushunchasi

Alohida yordamga muhtoj bolalar deganda jismoniy, psixologik, aqliy yoki ijtimoiy rivojlanishida muayyan cheklovlari mavjud bo'lgan bolalar tushuniladi. Bunday bolalar ta'lim olish jarayonida qo'shimcha pedagogik va psixologik yordamga ehtiyoj sezadilar².

Ular quyidagi guruhlarga bo'linishi mumkin:

eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar

ko'rishida nuqsoni bo'lgan bolalar

nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar

harakat tizimida muammosi bo'lgan bolalar

aqliy rivojlanishida kechikish kuzatiladigan bolalar

Mazkur bolalarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli ishtirok etishi uchun maxsus pedagogik yondashuv zarur.

Ta'limni qo'llab-quvvatlash texnologiyalari

Ta'limiy tashkilotlarda alohida ehtiyojli bolalarni qo'llab-quvvatlash uchun bir qator texnologiyalar qo'llaniladi.

1. Inklyuziv ta'lim texnologiyalari

Inklyuziv ta'lim texnologiyalari barcha bolalarning teng ta'lim olish imkoniyatlarini ta'minlashga qaratilgan. Bu jarayonda pedagoglar darslarni moslashtirilgan metodlar asosida olib boradilar. Bunda individual ta'lim rejaları ishlab chiqiladi³.

2. Individual ta'lim dasturi

Individual ta'lim dasturi har bir bola imkoniyatlarini hisobga olgan holda tuziladi. Bu dastur orqali o'quvchining bilim darajasi, qobiliyati va ehtiyojlariga mos o'qitish amalga oshiriladi.

3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari

Zamonaviy texnologiyalar alohida ehtiyojli bolalar ta'limida muhim rol o'ynaydi.

Masalan:

audiokitoblar

braille texnologiyalari

maxsus o'quv dasturlari

interaktiv platformalar

Bu vositalar bolalarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

4. Psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash

Alohida ehtiyojli bolalar bilan ishlashda psixolog, logoped va defektolog mutaxassislarining hamkorligi muhim hisoblanadi. Ular bolaning psixologik holatini o'rganib, rivojlanish strategiyasini ishlab chiqadilar⁴.

Ta'lim muassasalarida inklyuziv muhit yaratish

Ta'lim muassasasida inklyuziv muhit yaratish quyidagi omillar orqali amalga oshiriladi:

pedagoglarning maxsus tayyorgarligi
moslashtirilgan o‘quv dasturlari
maxsus texnik vositalar
ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash
Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlik ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ta’limiy tashkilotlarda alohida yordamga muhtoj bolalarni qo‘llab-quvvatlash zamonaviy ta’lim tizimining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Inklyuziv ta’lim texnologiyalarini joriy etish orqali har bir bolaning ta’lim olish huquqi ta’minlanadi. Pedagogik, psixologik va texnologik yondashuvlarning uyg‘unligi alohida ehtiyojli bolalarning ijtimoiylashuvi hamda rivojlanishiga xizmat qiladi.

Kelajakda inklyuziv ta’lim tizimini yanada rivojlantirish, pedagoglarning malakasini oshirish hamda zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish muhim vazifa bo‘lib qoladi.

Snoskalar

1. UNESCO. Inclusive Education: The Way of the Future.
2. O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim to‘g‘risidagi Qonuni.
3. Mamatov N. Maxsus pedagogika asoslari.
4. Xoliqov A. Pedagogika.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayeva Sh. Maxsus pedagogika asoslari. – Toshkent: Fan, 2018.
2. Xoliqov A. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
3. Mamatov N. Inklyuziv ta’lim metodikasi. – Toshkent, 2020.
4. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – 2020.
5. UNESCO. Inclusive Education and Equity in Education.
2. <https://www.unesco.org>
1. UNICEF. Inclusive Education Resources
3. <https://www.unicef.org>